

دوشنبه 18 خرداد 1394 - 20 شعبان 1436 - 8 ژوئن 2015

درگذشت فقیه عالی قدر «قاضی ابوالقاسم ابن برّاج» ...

18 خرداد در گذر تاریخ

* درگذشت فقیه عالی قدر
«قاضی ابوالقاسم ابن برّاج» (481 ق)
اشاره:

شیخ سعدالدین ابوالقاسم، عبدالعزیز بن نحیر بن عبدالعزیز بن برّاج طرابلسی معروف به قاضی در حدود سال 400 ق در مصر به دنیا آمد. تحصیلات خود را در زادگاه و سپس در بغداد ادامه داد تا این که یکی از فقه‌های نامدار و معتبر شیعه در عصر خویش شد. ابن برّاج از علم وسیع و اطلاعات شایسته در زمینه‌ی فقه و علوم اسلامی برخوردار بوده و تألیفات فراوانی در این باره دارد. او از شاگردان خاص سید مرتضی و شیخ طوسی بود و مورد توجه آنان قرار گرفت. شیخ ابوالقاسم بن برّاج بعدها نماینده‌ی شیخ طوسی در شام گردید و یکی از مردان فقه و فقاہت معروف آن دیار شد. ابن برّاج در حدود سی سال در طرابلس منصب قضاوت داشته و به «قاضی» مشهور گشت. ابن برّاج از دانشمندان پرآوازه و معتبر شیعی است که آرای او پیوسته مورد توجه‌ی فقیهان بزرگ بوده و غالباً به نظریات او، اشاره و استناد شده است. بسیاری از فقیهان و محدّثان سده‌های بعد، در اجازه‌هایی که به برخی از شاگردان خود داده‌اند، به شخصیت و آثار او اشاره کرده‌اند. قاضی، از نویسندگانی است که نوشته‌هایی در فقه و کلام از خود به یادگار گذاشته است. نوشته‌های به جای مانده از او، شامل مجموعه‌ای از فتاوهای فقهی است که در آنجا، استدلال‌های فقهی و نقد نظرهای دیگر فقیهان، بسیار کم به چشم می‌خورد. جواهر الفقه، عِمَادُ الْمُحْتَاجِ فی مناسک الحاجّ و... از تألیفات اوست. سرانجام این عالم ربانی در حدود هشتادسالگی در طرابلس در لبنان بدرود حیات گفت.

* میرزا جوادخان سعدالدوله از نمایندگی مجلس شورای ملی کناره گیری کرد. وی در ابتداء از نمایندگان مورد توجه مردم بود و به وی ابوالمله لقب داده بودند. (1286 ش)
* درگذشت غلامحسین نقشینه بازیگر سینما، تئاتر و تلویزیون (تولد 1287 ش)
اشاره:

غلامحسن نقشینه در سال 1282 در تهران به دنیا آمد. به دلیل علاقمندی به هنر نمایش، به طور خصوصی نمایش‌هایی را اجرا

می نمود. آموزش جدی تئاتر را نزد افراسیاب آزاد فرا گرفت.

سپس وارد هنرستان هنرپیشگی شد و پس از سه سال دیپلم خود را دریافت کرد و به تدریس فن بیان در همان دبیرستان مشغول شد. وی در سالن‌های تئاتر گراند هتل، سیرک تهران و مدرسه زرتشتی‌ها کارگردانی و بازی می‌کرد. تعدادی از نمایش‌های وی عبارتند از: «دلدادگان»، «غیاث خشتمال»، «لج و لجبازی»، «نادر و ستاره»، «شاه عباس و جنگ دربند»، «دروغگو و دروغ پرداز»، «بنگاه عشق»، «جنگ زن و شوهر»، «رسوایی»، «قمار»، «انتقام ارواح»،

«دختر نابینا»، «بیژن و منیژه»، «نادرشاه و جنگ کرنال» و «رستم و سهراب».

نقشینه می‌گوید: به دلیل عدم استقبال مردم از پیس‌های جدی، مدیران تئاتر تصمیم به اجرای تئاتر کمدی گرفتند که این مسئله موجب کناره‌گیری بسیاری از هنرمندان از تئاتر شد. وی نیز در پی همین جریان از تئاتر خارج و جذب سینما شد. او فعالیت سینمایی را از سال 1332 آغاز کرد. مستشار جزیبه (1335) و سه دیوانه (1347) از دیگر فیلم‌هایی است که او در آنها ایفای نقش نمود. نقشینه در خردادماه سال 1341 با سمت معاون مدیرکل امور مخابرات سازمان برنامه و بودجه بازنشسته شد. ایفای نقش تلویزیونی دایی جان ناپلئون برای او شهرت خاصی به همراه آورد.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز در فیلم‌های سینمایی وکیل اول و ناخدا خورشید نقش‌های کوچکی را بازی کرد. غلامحسین نقشینه در

18 خردادماه 1375 در تهران درگذشت. مصاحبه با وی توسط خانم هما قاضی در سال 1374 به مدت 165 دقیقه انجام شد.

* رحلت فقیه، محقق و عالم امامی «سید میرزا علی آقا شیرازی» (1315 ش)
اشاره:

آیت‌الله سیدمیرزا علی آقا حسینی شیرازی فرزند عالم مجاهد و مرجع کبیر میرزا محمدحسن شیرازی معروف به میرزای بزرگ و صاحب فتوای تحریم تنباکو، در حدود سال 1248 ش (1287 ق) به دنیا آمد.

وی در کودکی به همراه پدر بزرگوارش راهی سامرا در عراق گردید و پس از طی مقدمات و سطوح، در درس عالمان نامداری همچون سیدمحمدتقی شیرازی و سیدمحمد فشارکی و دیگران حاضر شد تا اینکه شایستگی حضور در حوزه درس خارج پدر عالمش را یافت و در بیست سالگی به درجه اجتهاد رسید. اجتهاد میرزاعلی آقا شیرازی از طرف دو استاد مذکور و نیز آخوند ملامحمدکاظم خراسانی تأیید شد و ایشان از آن پس به تدریس پرداخت. در سالیان بعد، آوازه وی در سرزمین‌های شیعه منتشر گردید و در شمار مراجع بزرگوار تقلید قرار گرفت و جمع زیادی از شیعیان از او تقلید کردند.

میرزا علی آقا نه تنها در فقه و اصول و علوم نقلی تبحر داشت بلکه در کلام، حکمت، طب، تاریخ و فنون ادبی نیز دارای مهارت و استادی بود. او را به زهد و تقوا و پرهیزگاری و اخلاق کریمه ستوده‌اند. این عالم ربانی سرانجام در هجدهم خرداد 1315 ش برابر با هجدهم ربیع‌الاول 1355 ق در 67 سالگی به لقای معبود شتافت و در نجف اشرف مدفون گردید.

* سولیوان سفیرکبیر جدید آمریکا وارد تهران شد و فعالیت خود را آغاز نمود (1356 ش)
* درگذشت «ذبیح الله منصوری» نویسنده و مترجم معاصر (1365 ش)
اشاره:

استاد ذبیح الله حکیم الهی رشتی مشهور به ذبیح الله منصوری فرزند انتخاب الدوله از رجال رشت، در سال 1288 ش در این شهر زاده شد. پس از گذراندن دوره ابتدایی برای ادامه تحصیل به همراه پدر راهی فرانسه شد و پس از بازگشت به ایران، به کار ترجمه پرداخت. استاد منصوری نویسنده و مترجم فعالی بود و بیش از صد و پنجاه کتاب و نزدیک به هزار مقاله که اغلب در مجله خواندنی‌ها چاپ می‌شد، توسط او ترجمه شده‌اند. او در مدت شصت سال فعالیت قلمی خود، آثار فراوانی از زبان‌های انگلیسی و فرانسوی و عربی ترجمه کرد. بعضی از آثار منصوری، نه ترجمه مستقیم بلکه اقتباس و تحریر تازه و مفصل‌تری از متن اصلی بود. دامنه فعالیت استاد منصوری شامل زمینه‌های گوناگونی از جمله رمان پلیسی، تاریخی، زندگی‌نامه و نیز همکاری با مجلاتی نظیر کوشش، ایران ما، ترقی، تهران مصور و... بود. ذبیح الله منصوری همچنین نخستین کسی بود که آثار موریس مترلینگ، نویسنده بلژیکی را به فارسی ترجمه کرد. وی سرانجام در 18 خرداد 1365 ش در 77 سالگی بر اثر ناراحتی قلبی در گذشت.

* رحلت آیت الله «محمد وشنوی قمی» محدث و مورخ (1376 ش)
اشاره:

آیت‌الله حاج شیخ قوام الدین محمد وشنوی قمی در سال 1286 ش (1325 ق) در یکی از روستاهای اطراف قم به دنیا آمد. ایشان پس از تحصیل مقدمات در قم، در 22 سالگی راهی نجف اشرف شد و مدارج علمی را طی کرد. آیت الله وشنوی سپس به قم بازگشت و از درس حضرات آیات شیخ عبدالکریم حائری، سید محمد حجت کوه‌کمره‌ای و سیدمحمدتقی خوانساری بهره برد. با ورود آیت‌الله بروجردی به قم، یکسره به درس خارج فقه و اصول آن فقیه بزرگ حاضر شد و پس از ایشان، به مدت سی سال در حلقه درس آیت‌الله مرعشی نجفی جای گرفت. آیت‌الله وشنوی که به قوامی نیز شهرت داشت، در علوم مختلف از جمله حدیث، تاریخ، تراجم، رجال اهل سنت و فقه، دارای مهارت بود. از این اندیشمند فرهیخته آثاری برجای مانده که حیات‌النبی و سیره، حدیث ثقلین، مکارم اخلاق و ده‌ها اثر دیگر از آن جمله است. این عالم فرزانه سرانجام در 18 خرداد 76 برابر اول صفر 1418 ق در 90 سالگی بدرود حیات گفت و در حرم مطهر حضرت معصومه به خاک سپرده شد.

* برگزاری هشتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری (1380 ش)
اشاره:

در انتخابات هشتمین دوره ریاست جمهوری، صلاحیت ده نفر جهت احراز این مقام به تأیید شورای نگهبان رسید که از این

* در گذشت علی منظوری حقیقی، خوشنویس (1329ش)

اشاره:

علی منظوری حقیقی خطاط و شاعر. در تفرش به دنیا آمد. از کودکی به آموختن خط پرداخت و در جوانی به خوشنویسی شهرت یافت و مورد توجه اولین استاد خود، سید حسین خوشنویس باشی قرار گرفت. پس از مدتی به تهران آمد و مقیم شد و به کتابت و قطعه‌نویسی و فرمان نگاری پرداخت. در 1300 ش، کارمند اداری مجلس شد و در آنجا با عماد الکتاب آشنا گردید و شیوه‌ی خود را به روش او- که خود پیرو میرزا رضای کلهر بود- گردانید. وی علاوه بر نستعلیق، خط شکسته تحریر را نیز خوش می‌نوشت و در کتیبه‌نویسی هم مهارت داشت. منظوری شعر می‌گفت و غزل‌های عارفانه‌ی وی جمع‌آوری شده ولی به چاپ نرسیده است. از شاگردان او، فرزندش، عباس منظوری است. وی در صحن مزار حضرت معصومه (ع)، در قم مدفون است. از آثار او: یک دوره رسم المشق به عنوان «نگارش منظوری»، که سالها در مدارس ایران مورد استفاده بود؛ یک نسخه «گلستان» سعدی و یک نسخه «رباعیات» خیام، که به چاپ رسیده است؛ یک نسخه «بوستان» سعدی و «لیلی و مجنون» نظامی و منتخب «تفسیر منظوم» صفی‌علیشاه و جنگهای متعدد؛ یک نسخه منتخب «خمس‌ی» نظامی، به قلم نستعلیق کتابت عالی، با رقم‌های: «هزاران شکر خدائی را که توفیق نوشتن عطاء فرمود... در روز بیست و ششم مرداد ماه 1300 نوزده خورشیدی، وقتی که مرا عمر در حدود پنجاه و دو سال بود... علی منظوری پور شاه اویس...» و «تقدیم کتابخانه‌ی مجلس شورای ملی بنمود علی منظوری حقیقی 1320»؛ اثر گرانبهای او، کتیبه‌های سر در ورودی مقبره‌ی نور علیشاه، در صحن امامزاده حمزه، در شهر ری و چند کتیبه در مساجد و تکایا و بقاع اطراف تفرش وی در تاریخ 1329 درگذشت.

* جنگ بین ابوالفتح میرزا

سالار الدوله فرزند مظفرالدین شاه که مدعی تاج و تخت ایران بود و قوای دولتی در نهاوند رخ داد که منجر به شکست سالار الدوله و سپاه وی شد. (1286ش) اشاره:

در این زد و خورد حدود سه هزار نفر از طرفین کشته شدند. ابوالفتح میرزا سالار الدوله سومین فرزند ذکور مظفرالدین شاه جوانی بی‌باک جاه طلب و مغرور بود و سلطنت را از آن خود می‌دانست.

20 شعبان در گذر تاریخ

* درگذشت «ابن ندیم بغدادی» مؤرخ و کتاب شناس مسلمان (385 ق)

اشاره:

از زندگانی ابوالفرج محمدبن اسحاق بغدادی معروف به ابن‌ندیم، اطلاعات چندانی در دست نیست. او همانند پدرش شغل وِراقی داشت و کارش نسخه‌نویسی از کتب و فروش آنها بود. آشنایی او با کتاب‌های گوناگون، انگیزه‌ای برای نوشتن کتاب «الفهرست» را در او ایجاد کرد.

ابن ندیم در کتابش همه‌ی علوم رایج عصر خود را که موجب شکوفایی تمدن اسلامی گردیده معرفی کرده و سپس به شرح زندگانی دانشمندان مشهور در آن علوم پرداخته است.

ابن ندیم در این کتاب همچنین اخبار کتاب و رسالاتی را که دانشمندان درباره‌ی این علوم نگاشته‌اند برشمرده و شرح حال کاملی درباره‌ی نویسندگان آنها، آورده است.

این مجموعه شامل شرح حال همه‌ی عالمان، فقیهان، ادیبان و دیگر دانشمندان اسلامی از گذشته تا روزگار ابن ندیم می‌باشد. او همچنین از تحقیق درباره‌ی ادیان و مذاهب معروف زمان خود نیز غافل نبود و در این زمینه هم، مطالبی گردآوری کرده است.

* ولادت آیت‌الله شیخ «محمدرضا نجفی اصفهانی»

معروف به «مسجد شاهی»

(1287 ق)

اشاره:

شیخ محمدرضا نجفی مشهور به حاج آقا رضا مسجدشاهی و صاحب وقایه، در شهر مقدس نجف به دنیا آمد. پس از رسیدن به مقام عالی علم و اجتهاد و تبحر در فنون شعر و ادب و کسب اجازه‌های روایی و اجتهاد به اصفهان مهاجرت کرد و به ترویج دین و تدریس و اقامه‌ی جماعت و ارشاد پرداخت و تدریس را حتی در دوره‌ی اختناق رضاخانی، دور از چشم ماموران، در خانه‌اش ادامه داد.

در سال 1344 قمری بنا به دعوت آیت‌الله شیخ عبدالکریم حائری جهت تقویت حوزه‌ی علمیه‌ی قم و تدریس در آن حوزه، به قم عزیمت کرد و شاگردان بزرگی تربیت نمود. از این عالم بزرگ 34 کتاب و رساله در فقه و اصول بر جای مانده است.

* وفات واعظ شهیر «سید محمد شیرازی» معروف به «سلطان الواعظین» (1391 ق)

اشاره:

آیت‌الله سیدمحمد شیرازی معروف به سلطان الواعظین فرزند حاج سیدعلی اکبر اشرف الواعظین در ذیقعه‌ی سال 1314 ق در تهران متولد گردید.

وی پس از فراگیری تحصیلات متوسطه، در خدمت پدر به کرمانشاه رفت و از طریق وعظ و خطابه، به نشر حقایق اسلام و مکتب جعفری پرداخت.

سلطان الواعظین برای تکمیل علم و کمال خویش، مسافرت‌های بسیاری به سرزمین‌های اسلامی عراق، سوریه، فلسطین، اردن، مصر و هندوستان داشته و با طوایف بسیاری از یهود، مسیحیت، اهل سنت و برهمنیان و... مناظره داشته است. مناظره‌ی معروف سلطان الواعظین شیرازی با دو عالم بزرگ اهل سنت در پیشاور پاکستان به مدت ده شب و هر شب متجاوز از هشت ساعت، توجه‌ی همگان را به خود معطوف داشت.

از آثار گرانبهای این عالم و اندیشمند مسلمان می‌توان به کتب شب‌های پیشاور، صد مقاله‌ی سلطانی و گروه رستگاران اشاره کرد.

سلطان الواعظین در شعبان سال 1391 ق برابر با مهر 1350 ش در 77 سالگی در تهران وفات یافت و پس از تشییعی با شکوه، در مقبره‌ی ابوحنسین در شهر قم به خاک سپرده شد.

* وفات عالم جلیل،

ملا محمد کاشی (1333ق)

اشاره:

آخوند ملامحمد کاشانی (کاشی) فقیه حکیم، عارف شیعه و مدرس بزرگ فلسفه صدرالمتألهین. اوایل در کاشان زندگی می‌کرد و بعد در اصفهان ساکن مدرسه صدر شد. تحصیلات علوم خود را در معقول و منقول، به حد کمال رساند، آنقدر که مانندش در آن زمان بی نظیر بود، در سال 1286 هـ ق، در مدرسه صدر اصفهان، علاوه بر فقه، اصول و حکمت، در ادبیات عربی و فارسی و ریاضیات تبحر داشت و مدرس آنجا شد.

ملامحمد، معاصر حکیم بزرگ «جهانگیرخان قشقائی» بود. جاذبه درس او که فلسفه را با عرفان آمیخته بود و انس با جهانگیرخان، علاقمندان به فلسفه، به ویژه فلسفه صدرایی را از شهرهای

دور و نزدیک و حتی از کشورهای دیگر به اصفهان کشاند و در محضر درس او، شاگردان بسیاری حکمت آموختند و به کمال رسیدند.

این فقیه بزرگوار و عارف حکیم، روز

شنبه 20 شعبان سال 1333 هـ ق در اصفهان در سن 90 سالگی از دنیا رحلت کرد. وصیت کرده بود که مرا در بیابانی به خاک بسپارید که فقرا را دفن می‌کنند.

او را در گورستان تخت فولاد اصفهان به خاک سپردند و آن خاک پاک، به برکت او در مدت چند سال تکیه ای آباد شد.

* رحلت فقیه جلیل آیت‌الله «سید احمد روضاتی» عالم تهرانی (1380ش)

اشاره:

حاج میر سید احمد روضاتی اصفهانی بن مرحوم حجة الاسلام و المسلمین حاج سید محمد باقر بن مرحوم علامه فقیه آیت‌الله آقا میرزا جلال‌الدین روضاتی ابن مرحوم علامه کبیر شهیر آیت‌الله آقا سید محمد مسیح بن مرحوم علامه مشهور در آفاق آیت‌الله العظمی آقا سید محمد باقر خونساری صاحب کتاب معروف (روضات الجنات) از علماء معاصر تهران است. وی در هفتم ماه رجب سال 1347 ق در اصفهان بدنیا آمده و پس از تحصیلات علوم جدید بتحصیل علوم دینی پرداخته و مقدمات و سطوح عالی را در اصفهان خوانده آنگاه به قم آمده و کفایه را از محضر آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی مد ظله و آیت‌الله حاج شیخ مرتضی حایری فراگرفته و بدرس خارج مرحومین آیتین خونساری و حجت شرکت نموده و در خلال آن شرح تجرید و شرح شوارق لاهیجی را از حضرت آیت‌الله العظمی حاج احمد خونساری مد ظله استفادہ نموده و از محضر و درس فقه و مقداری اصول آیت‌الله العظمی بروجردی اعلی الله مقامه بهره‌مند گردیده و تقریرات دروس ایشان را برشته تحریر درآورده خصوصاً مسئله لباس مشکوک را بصورت رساله جداگانه‌ای بنام (السبیل المسلوک فی اللباس المشکوک) نوشته و پس از ده

سال اقامت در قم باصفهان مراجعت و بتدریس معالم و شرح لمعه در مدرسه صدر و اقامه جماعت در مساجد اجداد خود مانند (مسجد البادران هنگام ظهر و مسجد خیابان هنگام شب و مسجد شیخ بهائی هنگام صبح) و بیان درس تفسیر قرآن کریم برای مؤمنین اشتغال داشته سپس بر حسب تصادف به تهران آمده و جمعی از مومنین و نماز گزاران (مسجد الرحمن) واقع در شمال تهران از معظم له برای اقامه جماعت در آن مسجد تقاضا نموده و ایشان هم اجابت و تا این تاریخ بانجام وظیفه اشتغال دارد.

7 ژوئن در گذر تاریخ

* روز استقلال «واتیکان»
از ایتالیا (1929م)

* مرگ «هنری میلر» نویسنده معروف آمریکایی (1980م)

* برگزاری نخستین انتخابات آزاد اندونزی پس از 35 سال استبداد (1999م)

* روز مقدس مسیحیان و عید گلریزان به مناسبت نزول روح القدس بر حواریون
اشاره:

عید پنجاهه یا عید گلریزان (یونانی باستان [] پینتگسته [همرا] به معنی پنجاهمین [روز]) یکی از عیدهای اصلی در میان مسیحیان است که طی آن آنچه «نزول روح القدس بر حواریون» نامیده می شود جشن گرفته می شود. به باور مسیحیان، پس از مصلوب شدن و درگذشت مسیح (که آدینه نیک نامیده می شود)، مسیح پس از دو روز از مرگ برخاست (که به این مناسبت عید پاک جشن گرفته می شود). در باور پیروان مسیح، پس از این رویداد، عیسی مسیح تا روز چهارم رستاخیز خود به شاگردانش که حواریون نامیده می شوند آموزش می داد ولی در چهارمین روز معراج کرد و به دنیایی دیگر رفت.

به باور پیروان مسیح، عیسی مسیح پیش از معراج به حواریون قول داد تا برای ادامه راهنمایی آنها، روح القدس (یکی از سه موجود برتر مقدس) را به جای خود نزد آنان بفرستد. بر این اساس، روح القدس ۱۰ روز پس از معراج، یعنی پنجاه روز پس از برخاستن مسیح از مرگ، بر حواریون نزول کرد که این روز به عنوان عید پنجاهه جشن گرفته می شود.

عید پنجاهه از دیدگاه تاریخی و نمادین با جشن فصل درو یهودیان که شاووت نامیده می شود مرتبط است. در جشن شاووت، یهودیان مناسبت آنچه «اعطای ده فرمان از سوی خدا در کوه سینا، پنجاه روز پس از خروج» می نامند را جشن می گیرند. سالروز عید پنجاهه در سال ۲۰۱۰ در ۲۳ مه و در سال ۲۰۱۱ در ۱۲ ژوئن است.

از فعالیت هایی که در کشورهای گوناگون مسیحی به فراخور عید پنجاهه انجام می شود می توان به انجام مراسم در کلیسا، ضیافت های شام و ناهار، دسته های خیابانی، انجام غسل تعمید، مراسم محلی و رقص و پوشیدن جامه های جشن اشاره کرد.

* درگذشت «یوهان هولدرلین» ادیب و شاعر برجسته آلمانی (1843م)